

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

Nazwy własne i ich modyfikacje – przygotowanie do testu językowego (cz. 2)

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Projekt finansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w
ramach programu „Promocja Języka Polskiego”
(umowa nr BJP/PJP/2024/1/00017/U/00001)

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

PROGRAM
PROMOCJA
JĘZYKA POLSKIEGO

Przedmiot rozważań

Nazwa własna

Funkcja identyfikacyjno-
dyferencycyjna

Indywidualna
referencja

Brak formuły
definicyjnej

Fakultatywne znaczenie konotacyjne
i etymologiczne

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Przedmiot rozważań

Modyfikacja

Przekształcenia motywowane potrzebami użytkowników języka.

Ważne terminy *eponim*

gr. *epōnymos*

wyraz albo wyrażenie
utworzone od imienia
lub nazwiska osoby
prawdziwej lub fikcyjnej
(mitycznej)
(Kopaliński 1996)

wyraz pospolity, który
etymologicznie powiązany
jest z jakąś nazwą własną,
a w perspektywie
synchronicznej nazwa
własna motywuje tę
nazwę pospolitą
(Rosalska 2024)

UNIwersytet
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

gilotyna – ‘przyrząd do wykonywania wyroków śmierci przez ścięcie głowy’,
od: Joseph Ignace Guillotin – ‘profesor anatomii na Sorbonie’

Ważne terminy *eponimizacja*

calvados – ‘wytrawny winiak’,
od: Calvados – ‘departament w Normandii’

Proces przechodzenia nazw własnych do kategorii nazw pospolitych.

kaszmir – ‘tkanina’, od: Kaszmir – ‘kraj w północno-zachodnich Indiach i północno-wschodnim Pakistanie’

UNIwersytet
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Ważne terminy *apelatywizacja*

Przenoszenie nazw własnych do zbioru wyrazów pospolitych (tworzenie eponimów).

Ważne terminy

konotacja nazwy własnej

Potencjał znaczeniowy jednostki onimicznej, przypisywany nazywanemu obiektowi (referentowi), który nie wchodzi w jej definicję (treść językową), ale wynika ze znajomości jednostkowego denotatu nazwy.

[Rutkowski 2012, s. 7–8]

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NAWA
NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Ważne terminy

metafora

Uniwersalny mechanizm komunikacyjny, obecny w różnych językach, typach wypowiedzi, odmianach stylowych języka, który polega na przeniesieniu nazwy z jednego zjawiska na drugie na zasadzie podobieństwa cech charakterystycznych desygnatów.

[*Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, 2003, s. 361–363].

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NAWA
NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Ważne terminy

deskrypcja określona

Wyrażenie, które opisuje cechy danego obiektu, a jednocześnie go jednoznacznie i indywidualnie identyfikuje – można je odnieść prawdziwie do jednego i tylko jednego obiektu.

[Topolińska 1984, s. 309]

UNIwersytet
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Ważne terminy *derywat*

Wyrażenie, które pozostaje w związku formalnym i semantycznym (motywacja słowotwórcza) z innym wyrażeniem (innymi wyrażeniami) w danym języku w sensie synchronicznym.

UNIwersytet
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

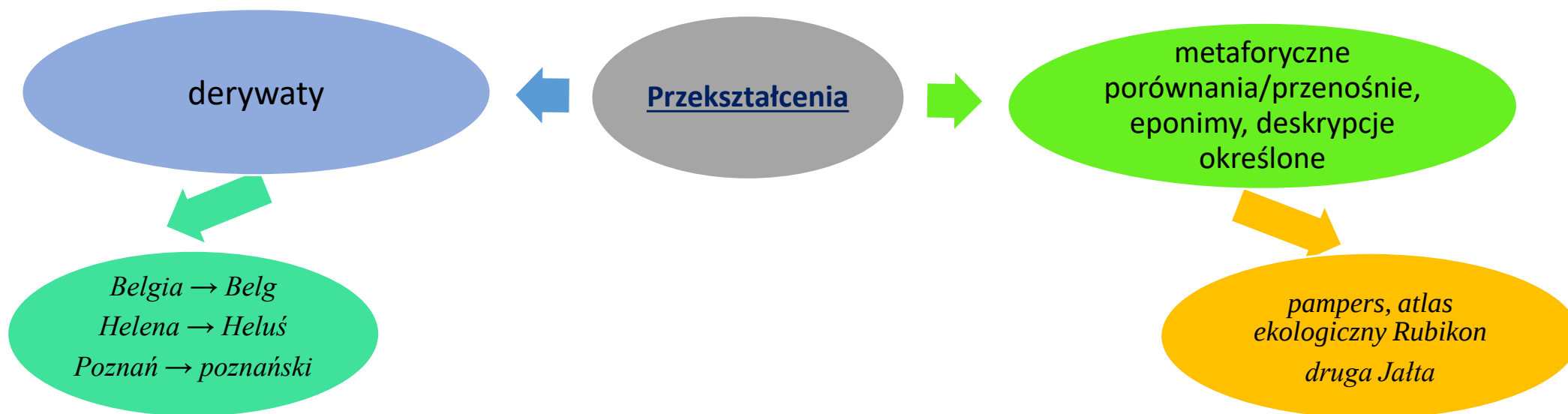
NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Nazwy własne

Wtórne użycia nazw własnych - mechanizm

Źródła: kultura i literatura, historia, geografia, nauka i technika

Nazwy własne mogą zostać wtórnie użyte jako jednostki mające referencję ogólną, będące nośnikiem określonych **konotacji** związanych z referentem nazwy.

Dochodzi do **aktywizacji znaczenia konotacyjnego**, wywodzącego się z semantyki kulturowej obowiązującej w danej grupie społecznej.

(Bogdanowicz 2015, s. 191)

Wtórne użycia nazw własnych - mechanizm

Mechanizm tworzenia nazw pospolitych od nazw własnych polega na metaforycznym przeniesieniu.

taki jak...; podobny do...

porównanie

styczność

ma związek z...

Przenośnie, w których dochodzi do zastąpienia referencji jednostkowej ogólną

Ewa w sklepie

Biblijne imię Ewa w artykule w czasopiśmie *Wprost* (2005, 2) posłużyło autorowi jako symbol wszystkich współczesnych sprzedawców, którzy, naśladując Ewę kusicielkę, powinni umieć przekonać klientów do zakupu towarów.

(Bogdanowicz 2015, s. 194)

- **W historii sportu roi się od kubiców („Przekrój” 2011, 7)**
- **Takie Trumpy się zdarzają (Dziennik GP, 19 listopada 2016;
<https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/994169,wybory-w-usa-donald-trump.html>)**

Wtórne użycia nazw własnych w porównaniach o charakterze metaforycznym

Nasz Leonardo da Vinci — *Mikołaj Kopernik*

Aktywizacja znaczenia konotacyjnego, wywodzącego się z semantyki kulturowej obowiązującej w danej grupie społecznej.

(Bogdanowicz 2015, s. 191)

Cecha lub zespół cech konotacyjnych jest kojarzony z tematem głównym metafory, a nazwa własna staje się jej tematem pomocniczym.

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

dr hab. Iwona Kopernik-Charzyńska, prof. UMK
NACZELNA AKADEMIA WYMIANY AKADEMICKIEJ

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Eponimy

kaszmir

^

1819, Gazeta Wielkiego Xięstwa Poznańskiego, nr 31, polona.pl

^

Od nazwy geograficznej: **Kaszmir**

1. wełna

^

wełna ze specjalnego gatunku kóz pochodzących z Azji, z której wytwarza się różne wyroby; charakteryzuje się tym, że j

^

CODZIENNE ŻYCIE CZŁOWIEKA → Ubranie → czynności, przedmioty i osoby związane z robieniem i noszeniem ubrań

^

hiperonimy: **wełna**

^

Takim luksusowym towarem jest np **kaszmir** ręcznie wyczesywaną z kóz kaszmirskich.

Niemiecki turysta kup

Kaszmir

region w północnej części Półwyspu Indyjskiego

POKAŻ WSZYSTKO

2.a tkanina

^

Definicja

miękką i drogą tkaniną z kaszmiru - wełny kóz

^

Kwalifikacja tematyczna

CODZIENNE ŻYCIE CZŁOWIEKA → Ubranie → czynności, przedmioty i osoby związane z robieniem i noszeniem ubrań

^

Relacje znaczeniowe

hiperonimy: **wełna**

^

Cytaty

Elegancki łodzinian pomyka po Piotrkowskiej w krótkim płaszczu do kolan, oczywiście ze 100-procentowej wełny lub wełny z **kaszmirem**. Za okrycie z czysteg

^

Kwa

Modne obecnie płaszcze z wełnianego **kaszmiru** trzeba np. prasować na specjalnych maszynach kosztujących 50 tys. marek.

^

Rel

rozwiń | zwiń

^

Odmiana

część mowy: **rzeczownik**

rodzaj gramatyczny: **m3**

liczba pojedyncza **liczba mnoga**

M. **kaszmir** kaszmiry

D. **kaszmiru** kaszmirów

C. **kaszmirowi** kaszmirom

B. **kaszmir** kaszmiry

N. **kaszmirem** kaszmirami

Ms. **kaszmirze** kaszmirach

W. **kaszmirze** kaszmiry

Inne uwagi

Zwykle lp

2.b wyrób

^

Definicja

wyrób z kaszmiru - tkaniny

^

Kwalifikacja tematyczna

CODZIENNE ŻYCIE CZŁOWIEKA → Ubranie → cechy ubrań

^

Relacje znaczeniowe

Źródło: WSJP

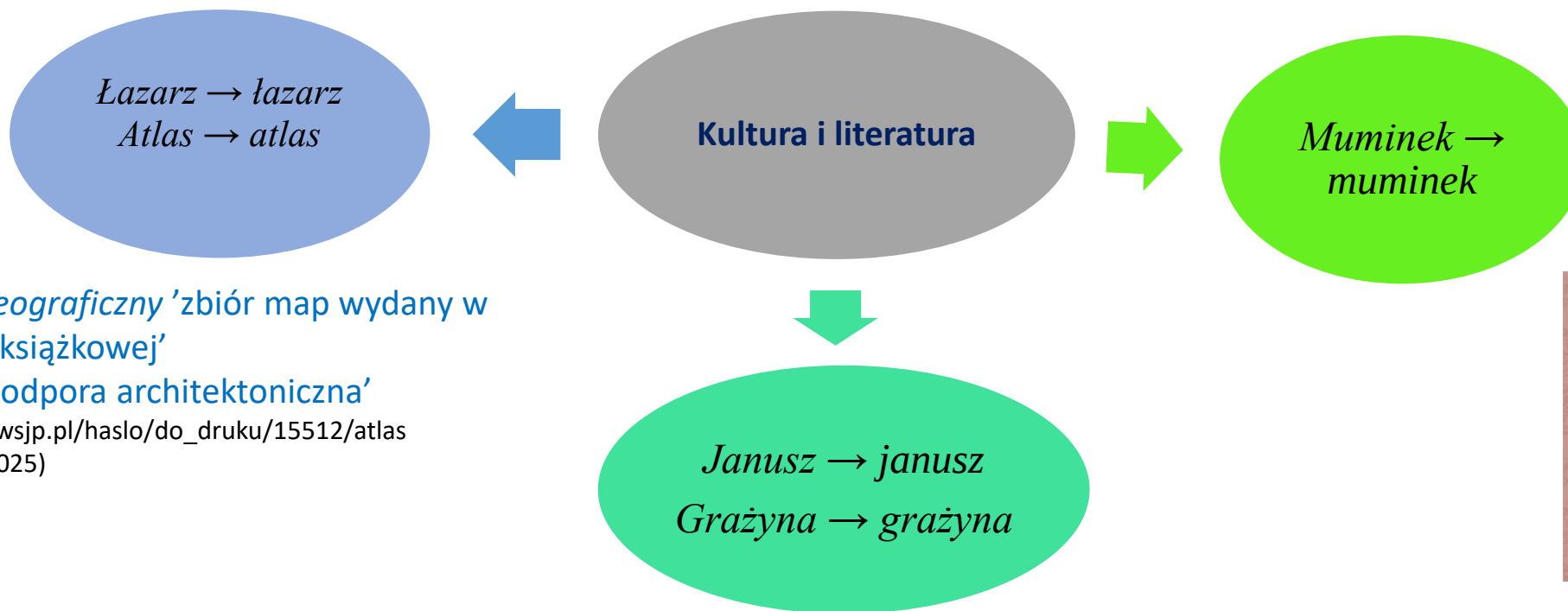

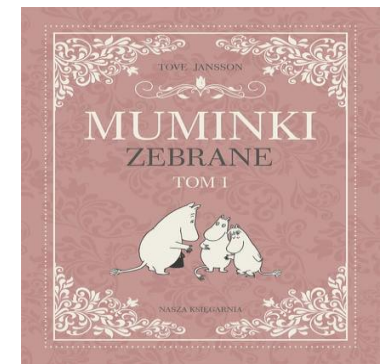
Eponimy i ich źródła

śpiąca królewna żart. dziewczyna lub kobieta bardzo często zamyślona, mało energiczna, nie za bardzo zorientowana w tym, co się wokół niej dzieje
(WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/4155/spiaca-krolewna>, dostęp 9.02.2025)

łazarz książk. człowiek, którego wygląd wskazuje na to, że jest on bardzo chory lub bardzo biedny
(WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/111067/lazarz>, dostęp 9.02.2025)

1. *atlas geograficzny* 'zbiór map wydany w formie książkowej'
 2. *atlas* 'podpora architektoniczna'
- (WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/15512/atlas, dostęp 9.02.2025)

Źródło: <https://ecsmedia.pl/cdn-cgi/image/format=webp,width=544,height=544,/c/muminki-zebrane-tom-1-b-iext166560948.jpg>

janusz pot. pogard. mężczyzna, którego wygląd, zachowanie i działania wzbudzają niechęć mówiącego, bo uważa je za przejaw prymitywizmu, zacofania i niezdolności do wykonywania określonych czynności
[WSJP, https://wsjp.pl/index.php?id_hasla=84849&ind=0&w_szukaj=janusz, dostęp: 8.02.2025].

Eponimy i ich źródła

krezus książk. **człowiek bardzo bogaty**
łac. Crœsus 'Krezus, król Lidii (kraju na zachodzie Azji Mniejszej)'
(WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/377/krezus, dostęp 9.02.2025)

Krezus → krezus

ksantypa pejor. **złośliwa, zrędziwa i kłótliwa kobieta**

(SJP PWN, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/ksantypa.html>, dostęp 9.02.2025)

Ksantypa → ksantypa

historia
geografia

Targowica → targowica

himalaje **najwyższy stopień natężenia czegoś**
(WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/45168/himalaje, dostęp 9.02.2025)

Himalaje → himalaje

targowica zdrada 'działanie uznane przez mówiącego za zdradę narodową, polegającą na współpracy z wrogami Polski'
(WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/90092/targowica, dostęp 9.02.2025)

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Eponimy i ich źródła

gilbert (Gb) jednostka napięcia elektromagnetycznego

William Gilbert → gilbert

dżul (J) jednostka miary pracy, energii i ilości ciepła

Jule → dżul

nauka i technika

James C. Maxwell → makswel

mercedes samochód marki Mercedes
(WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/5083/mercedes, dostęp 9.02.2025)

Mercédès Jellinek → Mercedes → mercedes

makswel (Mx) główna jednostka strumienia magnetycznego

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Odnosi się do ważnej dla rozwoju ludzkości przemiany gatunku homo sapiens z łowców zbieraczy w rolników.

(Wprost 2009, 5; Bogdanowicz 2015)

*ekologiczny
Rubikon*

Odnosi się do rozważań, czy przedstawiciele współczesnych mocarstw zawrą porozumienie na wzór tego w Jaltie.

(Forsal.pl;
<https://forsal.pl/swiat/bezpieczenstwo/artykuly/9726342,czeka-nas-druga-jalta-le-figaro-po-80-latach-mocarstwa-znow-dziela.html>)

*Harry Potter skoków
narciarskich*

Odnosi się do szwajcarskiego skoczka narciarskiego Simona Ammana.
(Newsweek 2008, 4; Bogdanowicz 2015)

**deskrypcje
określone**

Niagara słów

Odnosi się do oceny wypowiedzi, która charakteryzuje się słowotokiem.

druga Jalta

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

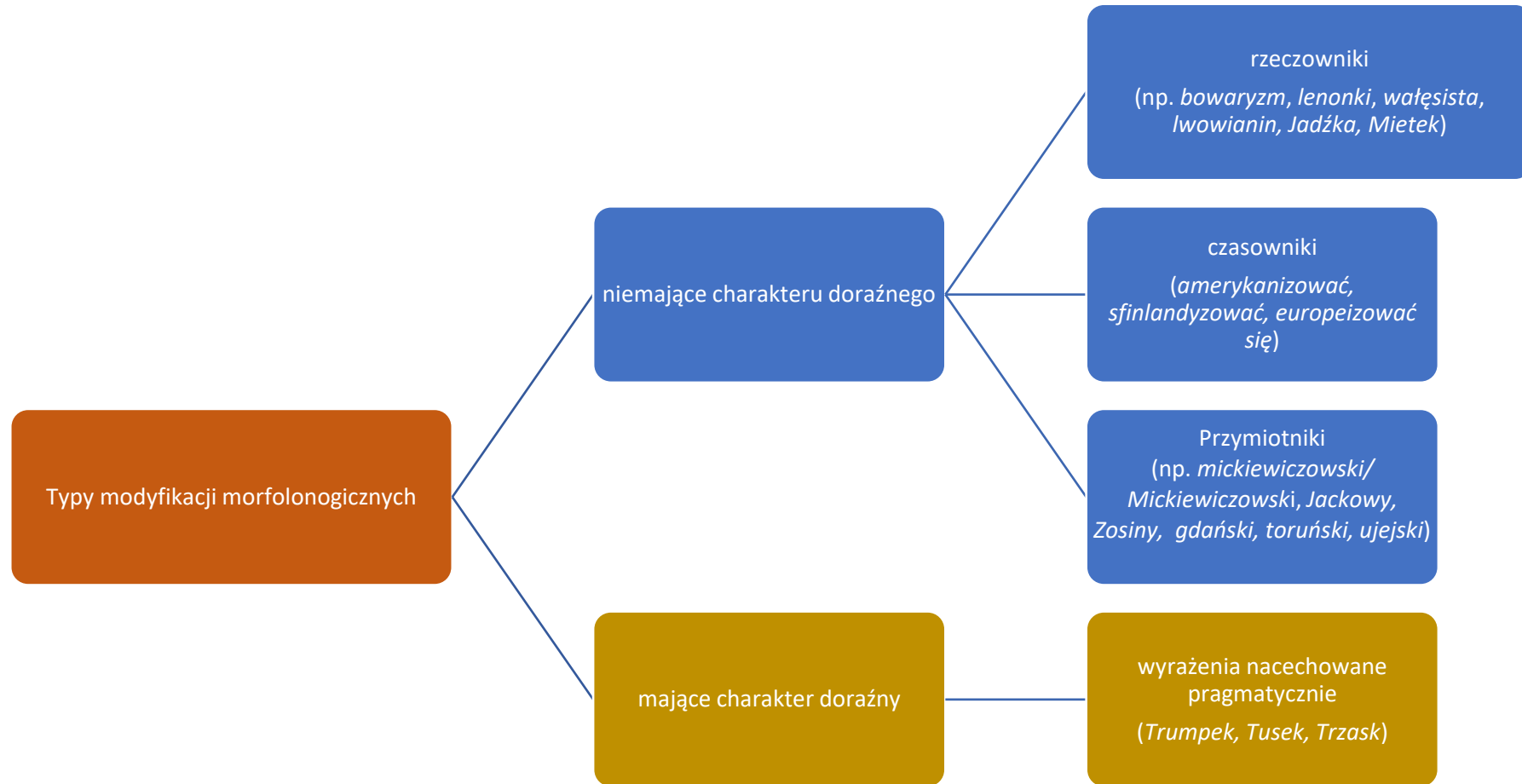
Co odróżnia nazwy własne od deskrypcji określonych?

Nazwa własna a deskrypcja określona

Zawieszenie referencji (bezpośredniego związku między nazwą a przedmiotem) na rzecz predykcji (orzekania, przypisania fragmentowi rzeczywistości określonych własności).

Nazwy własne - wybrane przekształcenia morfonologiczne

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

Derywaty rzeczownikowe

nazwy obiektów/zdarzeń przy niewyrażonym predykanie

<https://radiogdansk.pl/wp-content/uploads/2023/02/marlejk.png>

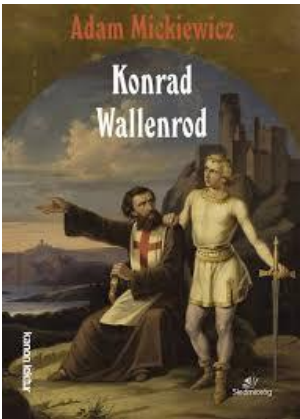
(John) Lennon → *lenonki* 'okulary o małych, okrągłych szklach'

(Bob) Marley → *marlejski* 'imprezy i koncerty reggae'

(Jasir) Arafat → *arafatka* 'kwadratowa chusta z frędzlami pokryta specjalnym wzorem przypominającym pajęczynę'

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/37/ArafatEconomicForum.jpg>

<https://ecsmedia.pl/c/konrad-wallenrod-b-iext176408726.jpg>

Derywaty rzeczownikowe

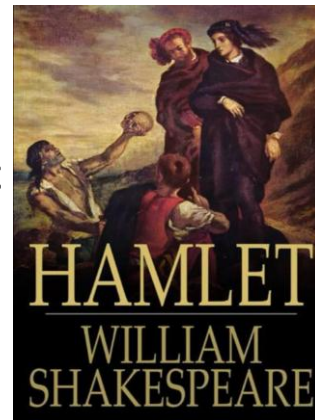
nazwy abstrakcyjnych cech

Wallenrod → **wallenrodyzm** ‘postępowanie polegające na pozornym współdziałaniu z wrogiem ojczyzny, którego zamierza się zdradzić’ (A. Mickiewicz „Konrad Wallenrod”)

Werter → **werteryzm** ‘postawa przejawiająca się w poczuciu bezcelowości życia, melancholii i szukaniu w marzeniach ucieczki od rzeczywistości’ (J. W. Goethe „Cierpienia młodego Wertera”)

Hamlet → **hamletyzm** ‘struktura duchowa człowieka charakteryzująca się brakiem decyzji, przewagą myśli nad wolą i niezdolnością do czynu’ (W. Szekspir „Hamlet”)

Bovary → **bowaryzm** ‘postawa rozczarowania, wynikająca z konfliktu między romantycznymi marzeniami a pospolitością życia; wieczne niezadowolenie, skłonność do egzaltacji i zachowań romantycznych’ (G. Flaubert „Pani Bovary”)

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

https://m.media-amazon.com/images/I/61zV-mNUd4L._AC_UF1000,1000_QL80_.jpg

Derywaty rzeczownikowe

nazwy subiektów przy niewyrażonym predykanie

(Lech) Wałęsa → *wałęsista* ‘zwolennik Lecha Wałęsy’

(Donald) Tusk → *tuskista* ‘zwolennik Donalda Tuska’

Adam (Bodnar) → *bodnarowiec* ‘zwolennik Adama Bodnara i jego działań’

PO → *PO-wiec* ‘członek lub zwolennik PO’

Derywaty rzeczownikowe

nazwy mieszkańców

Polska → *Polak/Polka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Polski’ → mieszkańcy krajów

Bułgaria → *Bułgar/Bułgarka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Bułgarii’

Ukraina → *Ukrainiec/Ukrainka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Ukrainy’

Łotwa → *Łotysz/Łotyszka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Łotwy’

Anglia → *Anglik/Angielka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Anglii’ pogard. *Angol*

Pomorze → *Pomorzanin/Pomorzanka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Pomorza’

Wielkopolska → *Wielkopolanin/Wielkopolanka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Wielkopolski’

→ mieszkańcy regionów/prowincji

Toruń → *torunianin/torunianka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Torunia’

Lwów → *lwowianin/lwowianka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Lwowa’

Praga → *prażanin/prażanka* ‘mieszkaniec/mieszkanka Pragi’

→ mieszkańcy miast (miejscowości)

pot. *lwowiak, toruniak, krakowiak*

Derywaty rzeczownikowe

nazwy mieszkańców

Wycieczka szlakiem dolnej Wisły:
Toruń – Chełmno – Gniew – Malbork – Tczew –
Wejherowo – Gdynia – Gdańsk – Toruń

Chełmno → *chełmnianin/chełmnianka* ‘mieszkańcy Chełmna’

Gniew → *gniewianin/gniewianka* ‘mieszkańcy Gniewu’

Tczew → *tczewianin/tczewianka* ‘mieszkańcy Tczewa’

Wejherowo → *wejherowianin/wejherowianka* ‘mieszkańcy Wejherowa’

Gdynia → *gdynianin/gdynianka* ‘mieszkańcy Gdyni’

Gdańsk → *gdańszczanin/gdańszczanka* ‘mieszkańcy Gdańska’

Derywaty rzeczownikowe

nazwy ekspresywne

Barbara → *Basia/Baśka/Bacha*

Jadwiga → *Jadzia/Jadźka*

Joanna → *Joasia/Asia/Acha*

Maria → *Marysia/Marysieńka/Marycha*

Urszula → *Ula/Ulka/Uleńka*

Irena → *Irenka/Irka/Ircia*

Stanisław → *Staszek/Staś/Stach/Stachu*

Franciszek → *Franek/Franuś/Franio*

Maria → Mar◇-ysi(a)

Marysia → Marysi-eńk(a)

Marysia → Marycha [ś] : [x]

Franciszek → Fran◇-ek(ø)

Franciszek → Fran◇-uś(ø)

Franciszek/Franek/Franuś → Frani◇(o) [n] : [ń]

Derywaty przymiotnikowe

Wycieczka szlakiem dolnej Wisły:

Toruń – Chełmno – Gniew – Malbork – Tczew –

Wejherowo – Gdynia – Gdańsk – Toruń

Toruń → *toruński*

Lwów → *lwowski*

Chełmno → *chełmiński*

Gniew → *gniewski*

Malbork → *malborski*

Tczew → *tczewski*

Wejherowo → *wejherowski*

Gdynia → *gdynski*

Gdańsk → *gdański*

toruń-sk(i)

lwow-sk(i) [u] : [o]

chełmiń-sk(i) [ø] : [i]; [n] : [ń]

gniew-sk(i)

malbor(k)-sk(i) ← wypadanie wygłosowej spółgłoski

tczew -sk(i)

wejherow-sk(i)

gdyn-sk(i)

gdań(sk)-sk(i)

po Jalcie → pojałtański

pojałt-ańsk(i) [ć] : [t]

węzeł morfologiczny

Tworzenie derywatów przymiotnikowych

kryterium fonetyczno-morfologiczne

Stany Zjednoczone → brak

Honolulu → brak

Rio de Janeiro → brak

-sk(i)

-ańsk(i)/-eńsk(i)/-ijsk(i)/-yjsk(i)/owsk(i)

Angola → *angolski*

Bosfor → *bosforski*

Nakło → *nakielski* [ø] : [e], [ł] : [l]

Opoczno → *opoczyński* [ø] : [y], [n] : [ń]

Biebrza → *biebrzański*

Burundi → *burundyjski*

Kutno → *kutnowski*

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Tworzenie derywatów przymiotnikowych

kryterium fonetyczno-morfologiczne

-dzk(i)

-ck(i)

Belgrad → *belgradzki*
Grudziądz → *grudziądzki*
Łódź → *łódzki*
Sierpc → *sierpecki*
Łowicz → *łowicki*
Elk → *elcki*
Sopot → *sopocki*

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Tworzenie derywatów przymiotnikowych

kryterium historyczne

Babimost → *babimojski*

Ujazd → *ujejski*

Leszno → *leszczyński*

Babimost → babimost'ki → babimoscski →
babimojski

Ujazd → ujeżdżski → ujejski

Leszczno → leszczyński

UNIwersytet
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Homonimia

Formy wariantywne

brzeski 1 ← *Brześć*, *brzeski 2* ← *Brzesko*

łębski 1 ← *łęba*, *łębski 2* ← *łębsko*

słupski 1 ← *Słupsk*, *słupski 2* ← *Słupia*

suski 1 ← *Sucha*, *suski 2* ← *Susz*

Leśno → *lesieński/leśnowski*

Sobótka → *sobótecki/sobótkowski*

Czarne → *czarniański/czarnowski*

Murzasichle → *murzasichlański/murzasichlowski*

17 lutego 2023

Kopernikowy zawrót głowy [FELIETON]

WOJCIECH KLABUN / Opinie / WOJCIECH KLABUN / 0

Wczorajszą uroczystą sesją Rady Miasta zainaugurowaliśmy obchody 550. rocznicy urodzin najznamienitszego torunianina. Obchody bogate, bo trwające cały rok, który nomen omen został ogłoszony przez Senat RP „Rokiem Mikołaja Kopernika”.

<https://tylkotorun.pl/opinie/kopernikowy-zawrot-glowy-felieton/>

Kopernik → *kopernik-ański, kopernik-owy*

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

<https://www.umk.pl> › uczelnia › koi

Kopernikański Ośrodek Integracji

Kopernikański Ośrodek Integracji to **miejsce integracji, tolerancji i współpracy**, mające służyć zarówno społeczności akademickiej, jak i lokalnej.

Platon → *platoń-ski, platon-iczny*

<https://www.umk.pl/uczelnia/koi/>

platoński

związany z Platonem, jego dziełami i filozofią

<https://wsjp.pl/haslo/podglad/71250/platonski>

platoniczny

Słownik języka polskiego PWN*

platoniczny

1. «pozbawiony pierwiastka zmysłowego, seksualnego»
2. «niedający się urzeczywistnić»

• platonicznie

<https://sjp.pwn.pl/sjp/platoniczny;2571691.html>

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

Związki frazeologiczne

rubensowskie kształty

spartańskie warunki

krakowski targ

rymy częstochowskie

hiobowe wieści

wyść po angielsku

austriackie gadanie

mowa ezopowa

przewrót kopernikański

Modyfikacje o charakterze doraźnym

TRUMPEK

https://pobierak.jeja.pl/images/2/b/5/210720_trumpek.jpg

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRZGV9q9fVD3UXA2PFjyx3d09cFcaHQBv2hbg&s>

https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQCUX6uF-2vumrMt9XsWzJh9_i4ZVvC9ZwgXA&s

Czy pisownia jest cechą dystyngtywną nazw własnych?

Pisownia wielką literą nie jest i nie może być cechą dystyngtywną nazw własnych.

Od 2026 r.

Meksykanin (1. 'mieszkaniec miasta Meksyk'; 2. 'obywatel Meksyku');

Rzymianin (1. 'mieszkaniec Rzymu'; 2. 'obywatel starożytnego państwa rzymskiego')

Ślęzak, Ślęzaczka, Warszawianin, Warszawiak

angol albo *Angol*

samochód marki Ford, ale również: pod oknem zaparkował czerwony Ford

dramat szekspirowski, koncert chopinowski

jackowe dzieci lub *Jackowe* dzieci

zosine okulary lub *Zosine* okulary

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

NAWA
NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

dr hab. Iwona Kaproń-Charzyńska, prof. UMK

Львівський
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Bibliografia

- Bogdanowicz E., 2015, *Nazwy własne w funkcji metaforycznej (na polskich i rosyjskich przykładach prasowych)*, „Studia Wschodniosłowiańskie”, t. 15, s. 187-196.
- Burkacka I., 2020, *Janusze, Halyny, Sebixy i Karyny. Memy internetowe jako źródło nowych eponimów*, „Poradnik Językowy”, z. 4, s. 21-34.
- Dereń B. , 2005, *Pochodne nazw własnych w słowniku i tekście*, Opole.
- *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, 2003, red. K. Polański, Wrocław.
- Grzegorzczkowska R., Laskowski R., Wróbel H. (red.), 1998, *Gramatyka współczesnego języka polskiego*, t. 2: *Morfologia*, Warszawa.
- Jadacka H., 2005, *Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia*, Warszawa.
- Kopaliński W., 1996, *Słownik eponimów, czyli wyrazów odimiennych*, Warszawa.
- Kowalik K., 2017, *Na marginesie słowotwórstwa przymiotników od nazw miejscowości w języku polskim*, „Onomastica” LXI/2, s. 105-116.
- Rosalska P., 2024, *Nazwy własne i pospolite* [hasło], w: M. Grochowski (red.), *Przewodnik językowo-encyklopedyczny po gramatyce semantycznej języka polskiego w ujęciu historycznym*, [online:] <https://gramsem.ijp.pan.pl/>
- Rutkowski M., 2012, *Słownik metafor i konotacji nazw własnych*, Olsztyn.
- Rada Języka Polskiego przy Prezydium PAN, 2024, *Zasady ortografii i interpunkcji polskiej*, Warszawa.